

Aan de leden van Provinciale Staten van Noord-Holland

Datum ingekomen vragen : 3 februari 2022
Datum GS-besluit : 15 februari 2022

Vragen nr. 8

Vragen van mw. **J.M.E. de Groot** (SP) naar aanleiding van de explosie op zee van een Duitse bom uit de Tweede Wereldoorlog

De voorzitter van Provinciale Staten van Noord-Holland deelt u overeenkomstig het bepaalde in artikel 45 van het Reglement van Orde voor de vergaderingen en andere werkzaamheden van Provinciale Staten mede, dat op 3 februari 2022 door het lid van Provinciale Staten, mw. **J.M.E. de Groot** (SP), de volgende vragen bij Gedeputeerde Staten zijn ingekomen.

INLEIDING VRAGEN

Lawaai van scheepsvaart, onderzoek naar olie en gas, trainingen met sonar door de marine, het bouwen van windparken en het ruimen van bommen uit de Tweede Wereldoorlog overstemmen de natuurlijke geluiden in de Noordzee. Hierdoor kunnen vissen, zeezoogdieren en ander zeeleven minder goed communiceren, eten, zich voortplanten en dus overleven. Geluidsnormen worden niet of nauwelijks gehandhaafd door heibedrijven, scheepvaart en de EOD (explosieven opruimingsdienst). Dit is wederom bewezen toen er op 25 januari, drie kilometer voor de kust van Zandvoort een Duitse bom (type SC500) uit de Tweede Wereldoorlog in zee op een diepte van vijftien meter tot ontploffing is gebracht. Deze ontploffing was te voelen en te horen voor een groot deel van Zandvoort en IJmuiden, men dacht daar zelfs aan een aardbeving. Het leven onder water draait op geluid, “onze” manier van heien en ruimen van bommen brengt dit leven in gevaar. Herrie onder water verstoort de communicatie en echolocatie van vissen en zeezoogdieren zodanig dat er gehoorschade en zelfs doofheid tot gevolg van het lawaai kan ontstaan voor de vissen en zeezoogdieren. Vissen kunnen letterlijk exploderen (door het knappen van hun zwemblaas) en bruinvissen kunnen geen voedsel meer vinden waardoor ze al binnen twee dagen verslappen en aanspoelen op het strand (de afgelopen vier dagen zijn er al drie aangespoeld, twee in Schoorl en één in Den Helder).

INLEIDING ANTWOORDEN

De Noordzee is een prachtig gebied, dat vele functies herbergt. Zo kent de natuur van de Noordzee een grote rijkdom, ondanks het feit dat de Noordzee één van de meest drukbevaren gebieden ter wereld is. Tegelijkertijd spelen op de Noordzee ook andere belangen, zoals veiligheid – bijvoorbeeld het onschadelijk maken van explosieven uit de Tweede Wereldoorlog – en de opwekking van duurzame energie.

De vragen die u stelt zijn door ons college helaas niet goed te beantwoorden. De reden daarvan is dat wij geen bevoegdheden of betrokkenheid hebben bij de onderwerpen waarover u vragen stelt. Zo is de ontmanteling van explosieven een taak van de Explosieven Opruimingsdienst (EOD), die ressorteert onder de minister van Defensie. Wij zijn niet betrokken bij de werkzaamheden of afwegingen van de EOD. Ook is ons college geen bevoegd gezag voor natuur-vraagstukken op de Noordzee. Dit onderwerp is de verantwoordelijkheid van de minister van Natuur en Stikstof, die hiertoe onder andere Natura2000-gebieden op de Noordzee aanwijst en de vergunningverlening in deze gebieden verzorgt. Tenslotte is de minister van Infrastructuur & Waterstaat, waar Rijkswaterstaat onder valt, verantwoordelijk voor de toedeling van ruimtelijke functies op de Noordzee, waaronder de plaatsing van windparken. Omdat ons college geen bevoegdheden of betrokkenheid heeft bij de onderwerpen waarover u vragen stelt, kunnen wij ze niet beantwoorden. Wij begrijpen dat u dit mogelijk teleurstellend vindt en geven daarom u in overweging uw vragen aan de verantwoordelijk ministers te stellen.

VRAGEN INCLUSIEF BEANTWOORDING GEDEPUTEERDE STATEN

Vraag 1:

Bent u voornemens om - in het belang van het zeeleven en kustbewoners - deze kwestie hoog op te nemen en deze aan te kaarten bij de verantwoordelijke instanties?

Antwoord 1:

Nee. Aangezien ons college ter zake geen bevoegdheden heeft, wij geen kennis hebben van wat zich heeft afgespeeld en welke overwegingen hierbij een rol hebben gespeeld, achten wij dat niet passend. Zie ook onze toelichting in de inleiding.

Vraag 2:

Is het gebruikelijk dat bij dit soort activiteiten (ontmantelen van een bom of heien van funderingen voor turbines) aanliggende provincies op de hoogte worden gesteld? Zo nee, bent u het met de SP eens dat dit wel zou moeten? Zo ja, hoe is dat deze keer gegaan?

Antwoord 2:

Nee, dat is niet gebruikelijk en is wat ons college betreft ook niet noodzakelijk.

Vraag 3:

De woordvoerder van Defensie geeft aan dat de bom mogelijk op een harde plaat gelegen heeft en daardoor de schokgolf ontstaan zou zijn. De bom is eerst nog verplaatst voordat het tot ontploffing gebracht werd. Bent u het met de SP eens dat er eerst onderzocht had moeten worden of de ondergrond veilig genoeg was om tot ontploffing over te gaan? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 3:

Omdat wij geen bevoegdheden of betrokkenheid hebben bij de ontmanteling van explosieven, heeft ons college geen kennis en (dus) geen oordeel over wat zich bij de ontmanteling van deze bom heeft afgespeeld. Zie ook onze toelichting in de inleiding.

Vraag 4:

Bent u op de hoogte wat voor plaat het geweest moet zijn en wordt dat nog onderzocht?

Antwoord 4:

Zie ons antwoord op vraag 3.

Vraag 5:

Weet u wat de reden was om de bom eerst te verplaatsen? Zo nee, waarom niet

Antwoord 5:

Zie ons antwoord op vraag 3.

Vraag 6:

Weet u waarom ervoor gekozen is om de bom onder water tot ontploffing te brengen en niet op het land? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 6:

Zie ons antwoord op vraag 3.

Vraag 7:

Was u op de hoogte van de staat van de bom? Zo ja, zijn hier rapporten van? Zo nee, wat is de reden dat Provinciale Staten niet op de hoogte wordt gebracht van een dergelijke gevaarlijke operatie?

Antwoord 7:

Zie ons antwoord op vraag 3.

Vraag 8:

In de maanden november tot en met de zomer zijn er bruinvissen te vinden voor onze kust. Deelt u de mening van de SP dat het beter geweest was om te wachten tot het ontploffing brengen van de bom tot na de zomer?

Antwoord 8:

Zie ons antwoord op vraag 3.

Vraag 9:

Bent u op de hoogte hoeveel bommen er nog van dit kaliber in het Noord-Hollandse gedeelte van de Noordzee liggen en worden deze allemaal op dezelfde manier geruimd? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 9:

Nee, daarvan zijn wij niet op de hoogte. Zie ons antwoord op vraag 3.

Vraag 10:

In Engeland ontmantelen ze bommen ter wille van het zeeleven, waarom wordt hier niet voor gekozen voor onze kust?

Antwoord 10:

Zie ons antwoord op vraag 3.

Vraag 11:

Er stond op 25 januari een sterke stroming waardoor duikers maar heel kort dicht bij de bom konden komen. Bent u op de hoogte hoe er vastgesteld is dat de bom acuut verwijderd moest worden? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 11:

Zie ons antwoord op vraag 3.

Vraag 12:

De woordvoerder van Defensie geeft in een interview in de krant aan dat de ontploffing niet plaats had gevonden wanneer er aan de oppervlakte bruinvissen of andere dieren te zien waren geweest. Bent u het met de SP eens dat het van belang is om ook onder water eerst de dieren te verjagen zoals in alle verdragen opgenomen is?

Antwoord 12:

Vanzelfsprekend vinden wij dat internationale verdragen nageleefd dienen te worden. Wij kunnen echter niet beoordelen of in dit geval sprake is geweest van niet-naleving van een verdrag. Zie ons antwoord op vraag 3.

Vraag 13:

Een zeezoogdier of vis dichtbij de bom gaat dood, iets verder weg veroorzaakt het blijvend gehoorschade, nog verder weg herstellende gehoorschade. Bent u op de hoogte waarom er niet eerst een seal scarer uitgevoerd is die de dieren verjaagd? Zo nee, waarom niet? Zo ja, wat is de reden dat het niet uitgevoerd is wetende dat het tegen alle afspraken in druist?

Antwoord 13:

Zie ons antwoord op vraag 3.

Vraag 14:

In Nederland staan bruinvissen op de lijst van beschermde dieren van de habitatrichtlijn. In de hele Noordzee leven ongeveer 250.000 bruinvissen, in het Nederlandse deel zijn dat enkele tienduizenden. Klopt het dat bij de aanleg van windparken op zee 15000 dode bruinvissen ingecalculeerd is?

Antwoord 14:

De bevoegdheid voor de naleving van de Habitatrichtlijn ligt bij de minister van Natuur & Stikstof en de bevoegdheid voor de plaatsing van windparken op zee ligt bij de minister van Infrastructuur & Waterstaat. Ons college heeft geen bevoegdheden of betrokkenheid bij het beoordelen van effecten van de plaatsing van windparken op zee. Wij kunnen uw vraag daarom niet beantwoorden.

Vraag 15:

Hoe is er tot dit besluit gekomen dat 15000 dode bruinvissen aanvaardbaar zou zijn, wetende dat het een bedreigd diersoort is, een vrouwtjes bruinvis haar eerste kalf baart wanneer ze 5 of 6 jaar

is, een draagtijd van 11 maanden heeft en om de 1 á 2 jaar geslachtsrijp is. De voortplanting is dus vrij langzaam.

Antwoord 15:

Zie ons antwoord op vraag 14.

Vraag 16:

Bent u op de hoogte dat er een alternatief is om stiller te kunnen heien bij de aanleg van windparken door het plaatsten van geluidswanden en het gebruik van stillere heihammers? Zo ja, waarom wordt hier dan niet optimaal gebruik van gemaakt?

Antwoord 16:

Zie ons antwoord op vraag 14.

Vraag 17:

Waarom wordt er niet gehandhaafd bij overschrijding van de decibel norm zoals in Duitsland wel streng gehandhaafd wordt?

Antwoord 17:

Zie ons antwoord op vraag 14.

Vraag 18:

Bent u op de hoogte in welke hoedanigheid het lawaaioverlast gevolg voor de visstand heeft?

Antwoord 18:

Zie ons antwoord op vraag 14.

Vraag 19:

Worden experts van bijvoorbeeld Ecomare, SOS Dolfijn en van de visserij betrokken bij plannen voor de aanleg van windparken en ruimen van bommen?

Antwoord 19:

Zie ons antwoord op de vragen 3 en 14.

Vraag 20:

Zijn bovengenoemde experts ook betrokken bij de evaluatie van de verwijdering van de bom op 25 januari j.l.? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 20:

Zie ons antwoord op vraag 3.

Kunt u de vragen apart beantwoorden en niet clusteren alstublieft?

Bronnen explosie tweede wereld bom voor de kust van Zandvoort

- Gesprek met Annemarie van den Berg van SOS Dolfijn
- <https://www.telegraaf.nl/nieuws/29718279/woede-om-enorme-explosie-in-zee-door-opruimen-van-bom-bruinvissen-wordsen-doof-en-kunnen-niet-meer-jagen>
- <https://www.ad.nl/noord-holland/defensie-na-kritiek-op-enorme-explosie-voor-kust-we-zijn-zeer-begaan-met-het-zeeleven~ac8973467/>
- https://www.noordhollandsdagblad.nl/cnt/dmf20220126_76778235?utm_source=google&utm_medium=organic
- <https://www.ad.nl/noord-holland/bom-van-500-kilogram-geruimd-voor-kust-half-zandvoort-trilde-op-zn-grondvesten~aa680bf5/>
- <https://www.visserij.nl/2022/01/27/zorgen-over-ontplofing-van-zware-woii-bom-op-noordzee/>
- <https://npokennis.nl/longread/7789/herrie-onder-water-een-stille-ramp-in-zee>